

GHEORGHE APĂTĂCHIOAIE, MONOGRAFIA COMUNEI HUDEȘTI (JUDEȚUL BOTOȘANI), IAȘI, EDITURA PIM, 2010, 306 PAGINI

Situată în extremitatea nordică a județului Botoșani, pe coordonatele geografice de 48° 10' 25" latitudine nordică și 26° 30' 15" longitudine estică, actuala comună Hudești – cea mai mare ca suprafață între comunele județului, cu o populație de circa 6.400 de locuitori – beneficiază, în sfârșit, de o amplă monografie, al cărei autor este profesorul cu gradul I și pasionatul cercetător al istoriei locale **Gheorghe Apătăchioaie**.

Preocupările domniei sale pentru trecutul comunei natale, formată acum din șase sate, sunt vechi. Astfel, după îndelungate cercetări de arhivă și pe teren în toate satele comunei, în 1978 și-a redactat lucrarea de licență intitulată **Toponimia comunei Hudești**, pe care o păstrează în manuscris, iar în anul 2002 a tipărit **Vatra Hudeștilor – file de monografie**, Vatra fiind unul dintre satele componente ale comunei.

Profesorul Gheorghe Apătăchioaie și-a structurat monografia recentă pe 14 capitole, o **Introducere**, o **Bibliografie**, precum și un **Dicționar**, în care explică arhaismele și regionalismele pe care le-a introdus în text.

Primul capitol, intitulat **Locurile**, cuprinde informații despre cele dintâi atestări documentare ale satelor hudeștene, așezarea lor geografică, flora, fauna, clima, pădurile și apele de suprafață ale comunei. Din capitolul următor cititorul poate afla multe date despre populația comunei în diferite momente istorice, așezări umane, particularități de vorbire și toponimie.

Foarte important este și capitolul al III-lea, intitulat **Ocupațiile**, în care autorul, bazat pe o bogată bibliografie, analizează dezvoltarea agriculturii în diferite epoci istorice, apoi zootehnia, pescuitul, activitatea sanitar-veterinară, industria casnică, meșteșugurile sătești, comerțul, activitatea Oficiului Poștal și ocrotirea sănătății.

În cel de-al IV-lea capitol autorul ne prezintă istoricul învățământului, activitatea cadrelor didactice și a cercurilor culturale, serbările, expozițiile și muzeele școlare, diferitele drumeții, excursii și expediții prin țară ale elevilor, învățătorilor și profesorilor. Aflăm, de exemplu, că **hatmanul Iordache Costache Boldur-Lățescu**, boier patriot și filantrop, a înființat în satul Hudeștii Mari, în anul 1854, una dintre cele mai vechi școli primare din mediul rural. După dorința lui, aceasta s-a numit *Școala Costăchească*. Localul școlii, adică fostul conac al hatmanului, se păstrează și azi în condiții bune.

Capitolul al V-lea, intitulat **Cultura**, are șapte subcapitole, în care autorul descrie activitățile cultural-artistice și ale Bibliotecii comunale în diferite epoci, activitățile sportive, precum și unele aspecte etnografice: port țărănesc, țesături, împletituri, mobilier, tipuri de case, zestrea fetelor de măritat. Tot aici autorul descrie folclorul, nunta țărănească, tradițiile și obiceiurile din satele comunei.

Gheorghe Apătăchioaie și-a intitulat capitolul al VI-lea **Lupta pentru dreptate socială și națională**. Aici prezintă, foarte documentat, participarea hudeștenilor la următoarele evenimente: Războiul pentru Independența României, Răscoala din anul 1907, Campania din anul 1913, Marele Război pentru Reîntregirea Neamului Românesc, Al doilea război mondial.

Important este și cel de-al VII-lea capitol, **Obiective turistice**. Eventualii turiști care ar vizita frumoasa comună Hudești ar putea vedea cetățuia medievală situată între satele Baranca și Alba, conacul Boldur-Lățescu, zidit la mijlocul secolului al XVIII-lea, conacul fostului moșier Ion Franc și parcul dendrologic din jurul lui, salba de iazuri de pe pârâul Bașeu și, nu în ultimul rând, frumoasele păduri ale satelor Hudești, Baranca și Alba, care sunt părți ale vestigiilor Codri ai Herței.

Foarte importante sunt și capitolele VIII-XIII, în care autorul prezintă pe larg istoria celor șase sate componente ale comunei: Hudești, Vatra, Alba, Bașeu, Mlenăuți și Baranca. Găsim aici multe și importante informații privitoare la atestările documentare ale satelor respective, evoluția lor în timp, istoria școlilor, bisericilor și schiturilor. Autorul ne dă informații și despre personalitățile literare, științifice, didactice, clericale, militare, culturale și sportive care s-au născut în satele comunei, unele fiind cunoscute și pe plan național. De exemplu, istoricul și profesorul universitar doctor docent **Gheorghe I. Cronț**, scriitorul **Ion Istrati**, campioana olimpică și mondială la atletism **Doina Melinte**, campioanele mondiale la canotaj **Maria** și **Cornelia Macoviciuc** (surori) etc.

Textul monografiei este însoțit de hărțile tuturor satelor, de sute de fotografii ale unor piese arheologice, persoane și personalități, obiecte de artizanat, case țărănești din trecut și de azi, eroi locali, formații artistice, instituții, locuri pitorești. Sunt și câteva tabele statistice și fotocopii de documente vechi.

Anexele cuprind liste cu locuitorii din două sate, înregistrați la Catagrafia (recensământul) Moldovei din anul 1774, precum și liste cu eroii hudeșteni căzuți la datorie, pentru Neam și Țară, pe toate câmpurile de luptă, în războaiele din secolele XIX-XX.

Credem că, după publicarea acestei cuprinzătoare și valoroase monografii, precum și după activitatea de o viață închinată învățământului hudeștean, distinsul profesor Gheorghe Apătăchioaie merită pe deplin să i se confere **Diploma de cetățean de onoare al comunei Hudești**.

Ioan Murariu